

Cyfarfod Grŵp Rhywogaethau Anffodorol Ymledol Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Canolfan Ddinesig Abertawe

26 Tachwedd 2012: 19eg Cyfarfod

COFNODION

Mynychwyr

Ymddiheuriadau

Dave Thomas	DT	LIC
Alys Edwards	AE	WBP
Olaf Booy	OB	GBNNS
Jo Hughes	JH	CGCC
Nick Birula	NB	Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru
Colin Charman	CC	CCGC
Lizzie Wilberforce	LW	WTSWW/WTW
Matthew Ellis	ME	CCGC
Judith Oakley	JO	Oakley Intertidal
Sean Hathaway	SH	Cyngor Dinas Abertawe
Ben Wray	BW	CGC
Anthony Hicks	AH	LIC
John Lambert	JL	Afonydd Cymru
Neville Rookes		CLILC
Paul Stebbing	PS	Cefas
Lyn Burn	LB	NWWT

Nigel Ajax-Lewis	WTW
Dave Thorpe	Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru
Chris Tucker	CT
Richard Poole	RP
Richard Poole	RP

Cyflwynodd Dave Thomas ei hun fel Cadeirydd newydd grŵp Rhywogaethau Anffroddorol Ymledol Cymru, yn dilyn symud y cyfrifoldeb polisi am rywogaethau ymledol i'r tîm Iechyd Planhigion yn Llywodraeth Cymru.

Mae Neville Rookes, CLILC hefyd wedi ymuno â'r grŵp gan gymryd lle Craig Mitchell sydd wedi gadael CLILC am swydd arall.

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gofnod cywir o'r cyfarfod. Rhoddwyd sylw i'r camau gweithredu oedd yn weddill o gyfarfod mis Chwefror.

PWYNT GWEITHREDU 1. AE i ddsbarthu'r dogfennau sy'n weddill i aelodau'r Grŵp Rhywogaethau Anffroddorol Ymledol.

1. Y diweddaraf am Brosiect Hydwythedd ac Amrywiaeth Ecosystemau (ERD)

Rhoddodd Alys Edwards y newyddion diweddaraf ar brosiectau a ariannwyd gan y Gronfa hon am y flwyddyn ariannol gyfredol. Derbyniodd wyth prosiect rhywogaethau anffroddorol ymledol arian ar draws nifer o grwpiau WBP, yn cynnwys rhywogaethau anffroddorol ymledol, coetiroedd, grwpiau trefol a rhywogaethau, gan gwmpasu nifer o faterion yn cynnwys rheoli'r wiwer lwyd, planhigion ymledol a rheoli ceirw sica. Nid yw'n eglur eto a fydd rhagor o arian ar gael yn 2013/14 ond cytunodd yr aelodau bod angen ystyried blaenoriaethau Cymru ac annog prosiectau priodol pe bai rhagor o arian ar gael.

CAM GWEITHREDU 2. JH i holi Julia Korn i weld a yw'r holl Brosiectau rhywogaethau anffroddorol ymledol ERD yn debygol o gael eu cyflawni'n brydlon ac adrodd yn ôl i'r grŵp.

2. Cylch Gorchwyl y Grŵp Rhywogaethau Anffroddorol Ymledol

Cyflwynodd Dave Thomas y Cylch Gorchwyl drafft, a luniwyd gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru (CCGC) i'w ystyried gan yr aelodau. Cytunwyd bod y ddogfen wedi taro tant yn gyffredinol, ond nodwyd bod gan y grŵp gylch gorchwyl eang ar hyn o bryd ac efallai y byddai angen canolbwyntio ar flaenoriaethau trwy ddatblygu rhaglen waith glir.

CAM GWEITHREDU 3. AE i ddiwygio'r Cylch Gorchwyl a'i ddsbarthu i'r aelodau am eu sylwadau.

CAM GWEITHREDU 4. ALL i anfon sylwadau ar y Cylch Gorchwyl erbyn diwedd y dydd ar **21 Rhagfyr 2012**, er mwyn cytuno arnynt yng nghyfarfod mis Chwefror.

Cytunwyd y byddai'n ddefnyddiol cyfeirio at rôl aelodau â chyfrifoldeb statudol dros rywogaethau anffroddorol ymledol (Gweinidogion Cymru, y Cyngor Cefn Gwlad, Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru, y Comisiwn Coedwigaeth yng Nghymru a'r Heddlu) yn y Cylch Gorchwyl.

3. Rhoi Cyfarwyddeb Rhywogaethau Anffroddol Ymledol yr UE ar waith

Rhoddodd Dave Thomas y newyddion diweddaraf o gyfarfod diweddar Bwrdd Rhaglen Prydain a gynhaliwyd ym Mryste ar 26 Medi. Mae'r amser cyhoeddi gwreiddiol ar gyfer Cyfarwyddeb yr UE wedi llithro yn ôl a disgwylir ei chyhoeddi ym mis Chwefror/Mawrth 2013 erbyn hyn. Mae Defra a GBNNSS wedi bod yn rhan o'r broses ers y cychwyn ac mae Niall Moore (GBNNSS) ar secondiad ym Mrwsel hyd ddiwedd mis Ionawr yn gweithio ar ddatblygu'r Gyfarwyddeb.

Yn dilyn argymhellion gan Fwrdd y Rhaglen ar weithredu'r Gyfarwyddeb, bydd bwrdd prosiect yr UE yn cael ei sefydlu i gynnwys aelodau o Defra, y gweinyddiaethau datganoledig, Gibraltar, cyfreithwyr, economegwyr, arbenigwyr iechyd planhigion, JNCC a'r cyrff gwarchod natur o bosibl.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â gallu'r grŵp i gymryd rhan mewn gwaith datblygu polisi a syniadau ynghylch sut i roi'r Gyfarwyddeb ar waith a chytunwyd y gellid ychwanegu eitem sefydlog i'r agenda er mwyn gallu trafod materion a godir a rhoi camau gweithredu ar waith ar lawr gwlad. Gellir cynnwys cyfraniad i'r gwaith hwn yn rhaglen waith flynyddol y grŵp.

Bydd CCGC/Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn cyfrannu at Grŵp y DU drwy JNCC ac yn gallu cyflwyno adborth i'r grŵp hefyd.

CAM GWEITHREDU 5. Llywodraeth Cymru i sefydlu rhestr o gydweithwyr gweithgor craidd a fyddai'n hoffi cyfrannu at drafodaethau polisi mewn perthynas â rhoi Cyfarwyddeb yr UE ar waith a hyrwyddo cyfranogiad drwy e-bost.

CAM GWEITHREDU 6. DT i godi'r mater o gysoni Cyfarwyddeb yr UE gyda'r Gyfarwyddeb Iechyd Planhigion yng nghyfarfod cyswllt nesaf Defra/Llywodraeth yr Alban ac i gyflwyno adborth.

CAM GWEITHREDU 7. AE i ychwanegu cyfraniad y grŵp rhywogaethau anffroddol ymledol i Fwrdd Prosiect y DU ar gyfer cyfarfod mis Chwefror.

Sefydlir grŵp rhanddeiliaid yn y DU hefyd a bydd hwn yn bwysig er mwyn sicrhau bod llais rhanddeiliaid o Gymru yn cael chwarae teg.

Mae Grŵp Rhaglen y DU wedi sôn am yr angen am hyfforddiant ac fe sefydlwyd is-grŵp hyfforddiant i adrodd yn ôl i'r grŵp. Nodwyd bod angen hyfforddiant er mwyn diwallu anghenion fframwaith strategaeth Prydain, gyda thri maes wedi'u hamlygu ar gyfer sylw: bioamrywiaeth, adnabod a goruchwyllo, a rheoli. Roedd yr aelodau'n gytûn bod yna angen cynyddol i godi proffil materion bioddiogelwch a datblygu canllawiau cyffredinol ar fioddiogelwch, er y gallai dod o hyd i adnoddau ar gyfer y gwaith hwn fod yn her.

Nododd Sean Hathaway fod angen cynnig hyfforddiant i aelodau Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS) hefyd fel eu bod yn gallu adnabod planhigion ymledol, yn sgil y broblem gynyddol o gam-adnabod clymog Japan.

Mynegwyd pryder hefyd am yr oedi wrth ddatblygu Cynlluniau Gweithredu Rhywogaethau Ymledol.

Mae is-boblogaethau o'r corbarot torchog wedi eu gweld yng Nghymru, gyda phoblogaethau hysbys yng Nghaerdydd ac achosion yn Abertawe lle'r oedd pobl wedi eu gweld yn achlysurol. Nid yw'n eglur beth fydd effaith lawn y poblogaethau hyn ar hyn o bryd ond credir eu bod yn effeithio ar adar brodorol sy'n nythu a bod yna oblygiadau ychwanegol i iechyd pobl. Efallai y bydd angen ystyried opsiynau rheoli pellach yn dilyn rhagor o waith i sefydlu data cywir am faint/dosbarthiad y poblogaethau.

CAM GWEITHREDU 8. SH a NR i gysylltu â Laura Palmer (Cyngor Dinas Caerdydd) i gael manylion achosion/cofnodion a chyflwyno adborth i Dave Thomas a Olaf Booy cyn cyfarfod nesaf bwrdd y rhaglen.

Cyflwynwyd cais i drwyddedu pysgodfa Cranc Menigog Tsiena (CMC) yn y Tafwys. Ar hyn o bryd, mae yna ragdybiaeth yn erbyn defnyddio rhywogaethau anffrodorol ymledol at ddibenion masnachol, ond ni chytunwyd ar hyn yn ffurfiol ar lefel y DU. Mae'r tebygolrwydd y gallai materion tebyg godi yn golygu bod angen meddwl yn fwy cyffredinol am faterion a datblygu pethau mewn cyd-destun ehangach a pho fwyaf y byddwn ni'n meddwl fel hyn, mwya'n byd y gallwn ni ei wneud i amddiffyn y sefyllfa.

CAM GWEITHREDU 9. NBB i ddarparu'r newyddion diweddaraf am y canllaw a ddatblygwyd ynglŷn â chimwch afon arwyddol a'r cyffelybiaethau y gellir eu gwneud.

Rhoddodd Nick Birula adborth ar brosiect y Gwyniaid Pendew yn y De-orllewin, sydd yn ei ddyddiau cynnar ond yn mynd rhagddo ar amser ac yn debygol o ddileu'r rhywogaeth yn yr ardal.

CAM GWEITHREDU 10. NBB i adrodd yn ôl ar ganlyniadau prosiect dileu Gwyniaid Pendew yng nghyfarfod y gwanwyn.

4. Nadroedd Esgwlapaid

Mae dwy boblogaeth o nadroedd esgwlapaid i'w cael yn y DU ar hyn o bryd, un yng ngogledd Cymru a'r llall yn Llundain. Er eu bod yn gymharol gyfyngedig hyd yn hyn, gallai'r poblogaethau ledaenu'n hawdd ac felly fe'u hystyrir yn flaenoriaeth ar gyfer gweithredu. Credir bod poblogaeth y Gogledd wedi deillio o ganlyniad i nadroedd yn dianc o Sw Bae Colwyn ac felly'r sw ddylai ysgwyddo cyfrifoldeb am reoli/dileu. Cytunodd yr aelodau fod angen datblygu cynllun gweithredu a fydd yn cynnwys amlinelliad o risgiau, egwyddorion ac ati gyda'r penderfyniad terfynol ar gamau gweithredu priodol i'w gymryd gan CCGC, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru, fel yr asiantaeth gyfrifol.

CAM GWEITHREDU 11. CCGC/Llywodraeth Cymru i drafod datblygu gwaith dileu nadroedd esgwlapaid a chyflwyno adborth yn y cyfarfod nesaf (Gwanwyn 2013).

CAM GWEITHREDU 12. DT i ystyried datblygu proses ar gyfer y grŵp rhywogaethau anffrodorol ymledol i ymdrin â materion tebyg pe baent yn codi yn y dyfodol.

5. Adborth o Bwyllgor Cadeiryddion Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru (WBP)

Cynhaliwyd cyfarfod Grŵp y Cadeiryddion ddydd Mawrth 20 Tachwedd yn Aberystwyth. Y brif eitem o ddi-ddordeb oedd cynnig Llywodraeth Cymru i ddiwygio strwythur a threfn lywodraethu WBP a'r grwpiau sy'n aelodau ohoni. Amlinellir y cynnig ym mhapur Grŵp Llywio WBP, a ddsbarthwyd i aelodau'r grŵp rhywogaethau anffrodorol ymledol cyn y cyfarfod.

Mae CCGC wrthi'n paratoi sylwadau i'r ymgynghoriad, sy'n rhaid eu cyflwyno erbyn **dydd Gwener 21 Rhagfyr 2012**. Y cynnig ar hyn o bryd yw y byddai'r grŵp rhywogaethau anffrodorol ymledol yn symud y tu allan i'r WBP i adlewyrchu blaenoriaethau o ganlyniad i Gyfarwyddeb yr UE. Mae'n debygol y bydd swyddogaeth awgrymedig y grŵp yn canolbwyntio mwy ar gyflawni yn y DU; fodd bynnag, mae'n annhebygol y bydd y newidiadau arfaethedig yn cael unrhyw effaith sylweddol ar aelodau a rhaglenni gwaith y grŵp, er y bydd hi'n bwysig cynnal cysylltiadau â darpariaeth leol.

Bydd hi'n bwysig gweld beth fydd goblygiadau hyn ar gyfer unrhyw gyllid yn y dyfodol, sydd wedi'i lywio yn y gorffennol gan flaenoriaethau grŵp lefel Cymru y WBP a'u hasesu gan Grwpiau'r WBP.

CAM GWEITHREDU 13. ALL i anfon unrhyw sylwadau ar bapur Llywodraeth Cymru at Alys Edwards, aedwards@wtwales.org i'w coladu erbyn diwedd y dydd ar ddydd Iau 20 Rhagfyr 2012

6. Clymog Japan – y diweddaraf

Rhoddodd Sean Hathaway y diweddaraf am dreial cyfrwng bio-reoli CABI. Nid oes amserlen glir i'r prosiect, er bod tystiolaeth gyfredol yn awgrymu ei gynnal dros y gaeaf eleni ac ail-ryddhau yn 2013. Nid yw allbynnau'r treial yn glir eto er mai rheoli ac nid dileu yw'r nod yn yr hirdymor.

Rhoddodd Lyn Burn y wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau ar y trefniadau arfaethedig i ryddhau'r gawod goch a Jac y Neidiwr, y mae CABI yn gobeithio eu rhyddhau yng ngwanwyn 2013 neu 2014. Nid oedd yr aelodau'n ymwybodol a oedd gwaith ymgynghori ehangach/dadansoddi risg wedi'i gynnal ynghylch y gwaith hwn.

CAM GWEITHREDU 14. OB i olrhain y cynnydd a wnaed gyda'r gawod goch a Jac y Neidiwr ac adrodd yn ôl i'r grŵp.

Mae ymgynghoriad RICS ar effeithiau Clymog Japan ar eiddo preswyl wedi dod i ben. Darparwyd y canlyniadau ar gyfer syrfeyr preswyl ac mae'r ymgynghoriad wedi arwain at ddatblygu Fframwaith Asesu Risg RICS ar gyfer Clymog Japan a ddylai gael ei gwblhau pan fo Clymog Japan yn broblem. <https://consultations.rics.org/consult.ti/japaneseknotweed/viewCompoundDoc?docid=1228212&sessionid=&voteid=>

Bwriedir cynnal ymgynghoriad arall ar eiddo masnachol er nid yw RICS wedi gallu sicrhau cyllid mewnol i ddatblygu'r gwaith hwn eto. Mae Grŵp Rhywogaethau Anffrodorol Ymledol WBP wedi'u nodi fel ymgynghorai a bydd yn cael gwybod am y gwaith pan fydd yn dechrau (2013/14 mae'n debyg).

Yn ddiweddar, cyflwynwyd nifer o gwestiynau am effeithiau/dosbarthiad a mesurau rheoli Clymog Japan i Weinidog yr Amgylchedd, John Griffiths, a chytunwyd y gallai'r grŵp gyfrannu trwy gynnal

digwyddiad gwybodaeth i ACau ar blanhigion anfrodorol yng Nghymru. Bydd angen ystyried ffocws y digwyddiad yn ofalus.

Mae Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru wedi mapio achosion o Glymog Japan gan ddefnyddio GIS a data synhwyro o bell mewn ambell ardal allweddol ledled Cymru, yng nghoridorau llinol cymoedd y De yn arbennig, i weld a ellir nodi clystyrau ohono. Mae swyddogion lleol yn defnyddio data er mwyn gallu cynllunio gwaith yn fwy strategol. Fodd bynnag, mae problemau wedi codi wrth gasglu'r data, er enghraifft nid yw data a gesglir yn y gaeaf yn caniatáu cynnwys data ar gyfer uchder y clwstwr, sy'n allweddol. Trwy ddefnyddio'r data hwn, mae'r Asiantaeth yn ceisio datblygu mapiau seiliedig ar risg, sy'n darparu lefel hyder isel, canolig neu uchel er mwyn gallu canolbwyntio'n strategol ar reoli/dileu'r rhywogaeth.

CAM GWEITHREDU 15. AH i drafod cynnig ar gyfer digwyddiad y Cynulliad gan ganolbwyntio ar blanhigion anfrodorol gyda Swyddfa Breifat Llywodraeth Cymru, i'w gynnal gan y Gweinidog a chyflwyno adborth yng nghyfarfod y Gwanwyn.

Mae'r British Bee Keeping Association (BBKA) wedi cyhoeddi datganiad ar ddulliau o ymdrin â Chlymog Japan, sy'n cynnwys cyngor ar reoli, ac mae'n bwysig cynnwys y wybodaeth hon wrth ddatblygu Cynllun Peillwyr Llywodraeth Cymru.

Cytunwyd y dylai'r Grŵp dreulio rhagor o amser yn ystyried materion Clymog Japan a Jac y Neidiwr gan y byddwn yn debyg o dderbyn mwy a mwy o ymholiadau amdanynt. Byddai'n fuddiol datblygu gwersi a ddysgwyd yn sgil ymdrin â'r planhigion hyn gan dynnu sylw at enghreifftiau o ble y gall peidio â gweithredu arwain at broblemau difrifol a phwysleisio pwysigrwydd sganio'r gorwel.

CAM GWEITHREDU 16. Grŵp Rhywogaethau Anfrodorol Ymledol i ystyried problem lledaeniad planhigion anfrodorol a datblygu cynllun strategol.

CAM GWEITHREDU 17. AE i ychwanegu'r gwaith o ddatblygu cynllun strategol ar gyfer planhigion anfrodorol eang i agenda cyfarfod y gwanwyn.

7. Perdys Ymledol a Rheoli Ymateb Cenedlaethol – *Dikerogammarus villosus* a *Dikerogammarus haemobaphes*

Ceir dau safle lle cadarnhawyd achosion o *Dikerogammarus villosus* (Dv) yng Nghymru: Eglwys Nunydd a Chaerdydd – ni wyddom am fwy hyd yn hyn. Mae perdysen ymledol Pontocaspaidd newydd wedi'i chadarnhau yn Lloegr, *Dikerogammarus haemobaphes* (Dh). Ond nid oes achos ohoni wedi'i chadarnhau yng Nghymru eto.

Bydd y Grŵp Gorchwyl Cenedlaethol sy'n mynd i'r afael â materion Dv/Dh cyfredol yn darparu Nodyn Briffio Cenedlaethol wedi'i ddiweddarau a fydd yn cynnwys Dh ac mae asesiad risg cenedlaethol o Dh yn cael ei ddatblygu a bydd ar gael ar wefan y GBNNSS yn fuan <https://secure.fera.defra.gov.uk/nonnativespecies/alerts/index.cfm?id=3> .

Rhoddodd Paul Stebbing y newyddion diweddaraf ar waith ymchwil gan CEFAS i wella bioamrywiaeth drwy dreialu triniaethau cemegol a thriniaethau eraill. Mae CEFAS wedi profi amryw o gynhyrchion ac wedi cael canlyniadau cadarnhaol wrth ddefnyddio dŵr pefriog, sy'n gadael

anifeiliaid yn anymwybodol hyd yn oed o ddod i gysylltiad ag ef am gyfnod byr a defnyddio dŵr wedi'i gynhesu, a oedd yn effeithiol pan ddefnyddiwyd tymheredd dros 43 gradd.

Cynhaliwyd astudiaeth ddesg ar ddulliau posibl o ddileu Dv hefyd a ddaeth i'r casgliad bod modd gwella effeithiolrwydd trapio a bod angen archwilio hyn ymhellach. Mae astudiaethau wedi dangos hefyd bod Dv yn y DU yn llai tueddol o ddal nifer o glefydau y mae'n dioddef ohonynt yn Ewrop a bydd angen archwilio hyn yn fanylach hefyd.

8. Canllawiau Arfer Da Bioddiogelwch Dyfrol

Mae'r ymgyrch Gwirio, Glanhau, Sychu yn parhau i fod yn arf bioddiogelwch allweddol ar gyfer planhigion dyfrol ymledol

<https://secure.fera.defra.gov.uk/nonnativespecies/checkcleandry/index.cfm>

Dylai aelodau gyfeirio pobl at dudalennau'r GBNNS i gael rhagor o wybodaeth am fioggiogelwch. Mae'r GBNNS yn casglu enghreifftiau o arferion bioddiogelwch da ar eu gwefan a dylid anfon unrhyw enghreifftiau atynt neu i Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru (EAW).

Mae EAW yn helpu i ddatblygu canllawiau bioddiogelwch gweithredol dyfrol manwl i staff yr Asiantaeth ac yn awyddus i rannu'r rhain yn ehangach ag eraill i'w mabwysiadu neu eu haddasu fel y gwelant yn dda. Byddai EAW yn croesawu sylwadau ar ganllawiau monitro drafft a bydd yn eu rhannu pan fyddant ar gael. Mae EAW hefyd yn helpu i ddatblygu pecyn E-ddysgu bioddiogelwch dyfrol i holl staff yr Asiantaeth ac yn awyddus i'w rannu'n ehangach ag eraill i'w defnyddio fel y gwelant yn dda. Bydd ar gael y gwanwyn nesaf.

Mae Gweithgor Hyfforddi Prydain yn datblygu hyfforddiant ehangach ar-lein hefyd a ddylai fod ar gael i unrhyw randdeiliaid drwy wefan y GBNNS, gan sicrhau dull cyson o ymdrin â bioddiogelwch ledled y DU.

Mae Bwrdd Rhaglen Prydain hefyd wedi gofyn i'r GBNNS sefydlu grŵp i edrych ar fioggiogelwch ledled y DU ac i ddatblygu dull cyson.

CAM GWEITHREDU 18. NBB i rannu canllawiau bioddiogelwch gweithredol pan fyddant ar gael.

CAM GWEITHREDU 19. ALL i gyflwyno unrhyw sylwadau i NBB.

CAM GWEITHREDU 20. NBB i rannu'r Pecyn E-Ddysgu pan fydd ar gael.

9. Camau Gweithredu Adran D a Phroses Adrodd y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr

Dywedodd Nick Birula wrth yr aelodau fod y broses adrodd ffurfiol ar gyfer y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr nawr ar waith a bod tîm y Gyfarwyddeb yn EAW yn coladu gwybodaeth am gamau gweithredu Natura 2000 sydd gan sefydliadau unigol o fewn y Cynlluniau Rheoli Basn Afon a Chronfa Ddata Safleoedd Arbennig CCGC. Mae Nick wedi darparu ymateb ar ran Grŵp Rhywogaethau Anfroddorol Ymledol WBP.

CAM GWEITHREDU 21. NBB i rannu ymatebion a gyflwynwyd ar ran y grŵp.

CAM GWEITHREDU 22. ALL i roi gwybod am unrhyw anawsterau a gafwyd wrth adrodd i dîm y Gyfarwyddeb.

Mae Cynlluniau Rheoli Basn Afon yn amlinellu'r dull strategol o ddarparu Cyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yr Undeb Ewropeaidd yng Nghymru. Dyma ddechrau'r gwaith cynllunio ar gyfer yr 2il Gylch ac ni all un sefydliad ei wneud ar ei ben ei hun, felly mae gweithio ar draws sectorau a chyd-ddarparu mewn partneriaeth yn hanfodol ar gyfer gwella a chynnal yr amgylchedd dŵr yng Nghymru. Mae EAW nawr yn ymgynghori ar raglen gynllunio nesaf y Gyfarwyddeb am y 6 blynedd nesaf (2il Gylch y Gyfarwyddeb) drwy eu 'Hymgynghoriad Gweithio Gyda'n Gilydd'.

Mae EAW yn chwilio am ddulliau arloesol o gynnwys partneriaid yn effeithiol mewn Cynlluniau Basn Afon wrth iddynt symud i sefydliad newydd yng Nghymru a byddai'n hoffi cael barn aelodau'r WBP ar sut y gallwn ni wella'r ffordd o gydweithio ac ystyried dyheadau ar gyfer y dyfodol. **Daw'r ymgynghoriad i ben ar 22 Rhagfyr 2012.** I gael rhagor o wybodaeth am sut i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad ewch i [wefan](#) yr ymgynghoriad.

CAM GWEITHREDU 23. AE i ychwanegu dull Grŵp Rhywogaethau Anffroddol Ymledol i'r agenda ar gyfer cyfarfod y Gwanwyn.

10. Archwiliad o Gamau Gweithredu'r Grŵp Rhywogaethau Anffroddol Ymledol a BARS

Cyflwynodd Alys Edwards wefan newydd BARS, a gafodd ei lansio yn Ebrill 2012. Datblygwyd y system newydd o'r gwaelod i fyny i gynnig cronfa gyfunol o ddata gweithredu sy'n disgrifio camau gweithredu unigol a gymerwyd er budd bioddiogelwch, gan alluogi BARS i gynnig amrywiaeth o offer mapio a chrynhoi grymus. Yna, gellir cysylltu'r camau gweithredu i brosiect neu ystod o brosiectau a fydd yn ei gwneud hi'n bosibl coladu gwybodaeth ar wahanol lefelau.

Bydd y system newydd yn ffynhonnell dystiolaeth bwysig i gefnogi darpariaeth ac adroddiadau am waith yn y DU i warchod a gwella cynefinoedd a rhywogaethau pwysig. Mae BARS yn cynnig offeryn canolog i goladu data o'r fath sydd fel arfer yn cael ei gadw mewn ffynonellau a ddosberthir yn eang ac mewn amryw o fformatau.

Mae tudalennau Rhywogaethau Anffroddol Ymledol WBP wedi'u gosod ar wefan brawf BARS <http://test.ukbars.org.uk/project/show/26816> a'r bwriad yw symud yr Archwiliad o Gamau Gweithredu (sydd yn ddogfen word ar wefan WBP ar hyn o bryd) i BARS. Ychwanegwyd camau olrhain i'r wefan brawf i brofi pa mor ddefnyddiol/ymarferol yw'r dull hwn.

Roedd yr aelodau'n gytûn y byddai cynrychiolaeth fwy gofodol o gamau gweithredu'r Grŵp Rhywogaethau Anffroddol Ymledol yn ddefnyddiol a chytunwyd i adolygu gwaith i goladu camau gweithredu cyfredol ar BARS yng nghyfarfod y gwanwyn.

CAM GWEITHREDU 24. AE i ddatblygu tudalennau Rhywogaethau Anffroddol Ymledol WBP ar BARS a choladu manylion camau gweithredu cyfredol er mwyn cael sesiwn fyw yng nghyfarfod mis Chwefror.

11. Blaenoriaethu Asesiadau Risg

Bu'r aelodau'n ystyried y ddogfen ddiwygiedig ar flaenoriaethau Cymru, a ddsbarthwyd cyn y cyfarfod. Cytunwyd bod angen diwygio'r ddogfen ymhellach a chynnwys rhagor o wybodaeth am gamau gweithredu cyffredinol/penodol sydd eu hangen a chategoreiddio camau gweithredu (ymchwil, ymwybyddiaeth, rheoli ac ati). Mae yna gynlluniau gweithredu ar waith ar gyfer rhai rhywogaethau fel Didemnum a cheirw sica ac felly mae modd mynd i'r afael â'r rhain yn gyflym. Dylid cysylltu'r tair dogfen gyfredol er mwyn cyflwyno darlun cliriach o'r sefyllfa yng Nghymru.

Cytunwyd bod angen cwblhau'r gwaith hwn er mwyn bod yn glir ynghylch beth yw blaenoriaethau Cymru ac i lywio blaenoriaethau ar gyfer cyllid a champau gweithredu lleol. A oes angen sefydlu is-grŵp i ddatblygu'r gwaith hwn?

CAM GWEITHREDU 25. AE i sefydlu is-grŵp i gwblhau'r gwaith blaenoriaethu cyn y cyfarfod nesaf.

12. Adolygiad Comisiwn y Gyfraith o Ddeddfwriaeth Bywyd Gwylt.

Dyweddodd Dave Thomas na fydd Llywodraeth Cymru'n cyflwyno sylwadau i Ymgynghoriad Comisiwn y Gyfraith. Bydd CCGC yn cyflwyno sylwadau, a fydd yn cynnwys rhai ar Adran 8 (Rhywogaethau Anffrodorol Ymledol) ac maent yn fodlon rhannu sylwadau gydag aelodau'r Grŵp. Dydd Gwener 30 Tachwedd yw'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno sylwadau.

CAM GWEITHREDU 26. JH i ddsbarthu sylwadau CCGC i'r grŵp ar adran 8 Adolygiad Comisiwn y Gyfraith.

CAM GWEITHREDU 27. Dylai unrhyw un sydd am gyflwyno sylwadau ar faterion rhywogaethau anffrodorol ymledol wneud hynny i Dave Thomas - David.Thomas4@Wales.GSI.Gov.UK erbyn diwedd dydd **ddydd Iau 29 Tachwedd**, a fydd yn eu coladu ar ran y grŵp.

13. Y diweddaraf am y DU/UE

Rhoddodd Olaf Booy y wybodaeth ddiweddaraf am Strategaeth Rhywogaethau Anffrodorol Ymledol Prydain, a fydd yn cael ei hadolygu y flwyddyn nesaf. Mae Cyswllt Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad (WCL) wedi sefydlu grŵp a fydd yn arwain cyfraniad cyrff anllywodraethol i'r adolygiad, ar ran cyrff anllywodraethol ledled y DU.

CAM GWEITHREDU 28. AE i gadarnhau gyda Cyswllt Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad a yw cyrff anllywodraethol Cymru wedi'u cynrychioli ar grŵp WCL.

Mae hyfforddiant wedi'i nodi fel gwaith allweddol i'w wneud dros y flwyddyn a ddaw (gweler sylwadau cynharach).

Rhoddir sylw i waith cyfathrebu hefyd ac mae'r GBNNSS yn llunio rhestr o randdeiliaid y DU.

Gellir lawrlwytho dull tracio planhigion ymledol newydd ar-lein, a grëwyd gan Brifysgol Bryste, Asiantaeth yr Amgylchedd a CEH, mewn partneriaeth agos â'r GBNNSS, fel App am ddim (PlantTracker), sy'n eich galluogi i dynnu llun o'r planhigyn yn y gwylt gyda'ch ffôn clyfar, ac uwchlwytho'r llun (a'r lleoliad yn awtomatig) i gronfa ddata ganolog. Os nad oes gennych chi ffôn clyfar, gallwch hefyd ddefnyddio'r wefan yn <http://planttracker.naturelocator.org/> Mae'r wefan hefyd yn cynnwys map sy'n dangos dosbarthiad cyfredol pob rhywogaeth i chi (a uwchlwythwyd). Caiff y data a gyflwynwyd ei wirio a'i anfon i'r NBN. <http://planttracker.naturelocator.org/>

14. Y Diweddaraf gan Bartneriaid

(ynghlwm)

15. Dyddiadau cyfarfodydd yn y dyfodol

27 Chwefror 2013, Adeilad Llywodraeth Cymru: Ystafell Trawsgoed

26 Mehefin 2013, Tŷ Ladywell, Y Drenewydd: Ystafell Banw

27 Tachwedd 2013, Tŷ Ladywell, Y Drenewydd: Ystafell Banw